

II İdare Hukuku

FRANSIZ DEVLET ŞÛRASI KARARI*

Dr. Yıldızhan YAYLA

**İdarenin Mali Sorumluluğu - Belediye Zabıtası - Güvenlik - Yer Bakımında
Zabıta Yetkisi - Kamu Emlâki - Deniz Banyosu - Tehlike - Çeşitli Kamu
Hizmeti Kuruluşlarının Sorumluluğu - Devletin Sorumluluğu - Tazminat -
Eş ve Çocuklar - Gelirin Hesaplanması.**

OLAY :

29 Aralık 1963 günü, Batz-Sur-Mer Belediye hudutları içindeki sahilde, denizin sürüklediği bir çocuğa ve onu kurtarmak için suya atılıp, denizin durumu dolayısıyla kıyıya dönemeyen cankurtarana yardım ederken Bay Tesson da bir dalgaya kapılmış ve canlı olarak geriye dönemiştir. Bunun üzerine, Nantes İdare Mahkemesi, dul bayan Tesson ve çocuklarına tazminat verilmesine karar vermiş, Devleti sorumlu kabul etmeyerek, Batz-Sur-Mer Belediyesini 450.000 frank tazminat ödemekle yükümlü kılmıştı. Nantes İdare Mahkemesinin bu kararına karşı: Belediye, sorumluluk mevkiinden çıkarılmasına, Bayan Tesson ve çocukları da tazminat miktarının arttırılması, Devletin de sorumlu bulunduğuna karar verilmesi amacıyla ayrı ayrı Devlet Şûrası önünde başvurmada bulunmuşlardır.

Devlet Şûrasının kararı şöyledir :

Sorumluluk Bakımından :

Komün İdaresi Kanununun 97 maddesine göre, Belediye Zabıtası, nizam, güvenlik ve kamu sağlığını sağlamak zorundadır. Bu meyanda uygun tedbirler ve yardımlarla kazaları önlemekle de görevli ve yetkilidir. Denize kıyısı olan Komünler bakımından bu yetkiler özellikle boğulmaları önlemek ve kazazedelere yardım sağlamak amacını güder.

* C.E. 25 Eylül 1970 in A.J.D.A. Janvier 1971 Sh 60-61.

Her ne kadar Bay Tesson'un yardım etmek istediği kimselerin başına gelen kaza, deniz banyolarının yapılmadığı bir yer ve zamana rastlamakta ise de, Bay Tesson bu suretle belediyeye ait bir kamu hizmetinin görülmesine katılmış olmaktadır. Kararın meydana gelişinde kusuru bulunmadığı gibi, bir mücbir sebep de sözkonusu değildir. Bu bakımdan, Devletin sorumluluğu kabul edilemez. Belediyenin gelirinin az olması da kendisini sorumluluktan kurtaramaz.

Tazminat Miktarı :

— Bayan Tesson için :

Cenaze masrafları tutarı 3.038 fr., Manevi zarar karşılığı 6.000 fr., Bayan Tesson'un gelir kaybı Fransız hekimleri Emekli Sandığı tarafından hayatta kalan eşe ödenen meblağın çıkarılmasından sonra 391.286 fr.

— Çocuklar için :

Dokuz çocuğun manevî zararları karşılığı : 36.000 fr.

Çocuklara rüşdlerini ispat edinceye kadar, her biri için yılda 2.200 fr. hesabıyla tazminat alınmasına;

Faiz yürütülmesine, Bayan Tesson'un, tazminat için davalı belediyeye başvurma tarihinden başlatılmasına.

Fazla tazminat isteminin reddine,

Nantes İdare Mahkemesi kararının, bu karara aykırı noktalarının düzeltilmesine...

Kararın İlginç Yönü :

Bu karar, kamu hizmetlerine gönüllü katılanların bu katılma dolayısıyla uğradıkları zararların tazminini kabul etmektedir. Buna karşılık, özellikle geliri düşük komünler bakımından sakıncalı görülebilir. (Bu hususta Bkz. A.J.D.A. Janvier 1971 sah. 42-43) Nitekim, olayda 2.288 nüfuslu Batz-Sur-Mer 450.000 fr.'ın üstünde bir tazminata mahkûm edilmiştir. Ancak, bazı hallerde Devlet ödemede bulunan komüne yardımda bulunmaktadır. Olay dolayısıyla, Batz-Sur-Mer Belediyesine Devletçe 250.000 fr. subvansiyon verilmiştir.

FRANSIZ DEVLET ŞÛRASI KARARI*

Dr. Yıldızhan YAYLA

İdarî İşlem - Şekil - Sebep Gösterme - İdarî Yargının Yetkisi - İktisadî Nitelikte İdarî Karar - Kamu Hizmeti Gören Özel Kuruluşlar - Ticaret Filosu - Deniz Trafiği - Kamu Yararı - Davaların Birleştirilmesi - Müdahale - Menfaat.

OLAY :

Cezayirin bağımsızlığını kazanmasından önce, Fransa Cezayir arasında sefer yapacak gemilerin nasıl bir deniz trafiği düzeni içinde çalışacaklarını 28 Şubat 1948 tarihli bir kanun göstermiştir. Bu kanuna göre, armatörlerin kendileri arasında kuracakları birlik sözkonusu trafiği düzenleyecek, bu mümkün olmadığı takdirde mesele kararnamelerle çözümlenecektir. Cezayir'in bağımsızlığını kazanması, Fransa'nın Akdeniz limanlarıyla Cezayir arasındaki deniz ticaret ilişkisini azaltınca, trafiğin yeniden düzenlenmesi ihtiyacı belirdi. Zira eski durum, sefer maliyetinden çok, gemi yetersizliğini karşılama amacını güdüyordu. Oysa, durum artık tersine dönmüştü. İşte bu ihtiyacı karşılamak üzere, 23 Haziran 1967 tarihli kararname çıkarıldı. Bu kararname, ilgili deniz ticaret şirketinin meydana getirdiği birliğin, oybirliği ile karar verememesi halinde, deniz trafiğinin tarafsız üç kişiden kurulacak bir daimi komisyonca düzenleneceğini belirtiyordu. Dava, bu kararnameye dayanılarak, komisyonca verilen kararın iptali amacıyla, ilgili bazı şirketler tarafından açılmış, kararnameden yararlanan iki şirket de, davalı yanında müdahil sıfatıyla davaya katılmışlardır.

Fransız Devlet Şûrası, çeşitli şirketler tarafından aynı işleme karşı açılan davaların birleştirilmesine ve müdahale isteminde bulunan şirketlerin, dava konusu işlemde yararlandıkları gerekçesiyle bu istemlerini

* C.E. Assemblée - 27 Kasım 1970,
A.J.D.A. Janvier 1971 sh. 44-45.

kabulüne karar verdikten sonra işin esasına girmiştir. Devlet Şûrası, idarî işlemlerin yetki ve şekil (usul) unsurlarını, dış şartlar adı altında; sebep, konu ve maksat unsurlarını da, iç şartlar başlığı altında, hukukilik açısından incelemiştir. Devlet Şûrası şu sonuçlara varmıştır :

1 — Dava konusu kararın dış şartlar bakımından incelenmesi :

Daimi komisyon bir yargı mercii değildir. Bu sebeple, ilgilileri karşılıklı olarak dinlemek zorunluğu yoktur. Komisyon, ilgili şirketlere, görüş ve belgelerini göndermeleri için bir mehil vermiş, bu mehilden sonra gelen belgeleri de dikkate almıştır. Fakat bu durum, alınan kararı sakatlayacak nitelikte görülmemiştir. Komisyonun, kısa süre içinde karar vermesi de, kararın sakat sayılmasını gerektirmemektedir.

Bir çeşit meslekî organizma olan komisyonun kararları bir sebebe dayanmak zorundadır. Olayda, dava konusu karar bakımından yeterince sebep gösterildiği anlaşılmaktadır.

2 — Kararın iç şartlar bakımından incelenmesi :

Daimi komisyon, yalnızca kendisine sunulan matematik unsurları dayanmamıştır. Bu sebeple, “1961-1966 yılları arasındaki trafiğin ortaya koyduğu rakamlar farklı bir trafik düzenlemesine yol açacaktır”, iddiası kararın hukukiliğini etkileyecek nitelikte değildir.

Komisyonun, trafik bakımından paylaştırmayı belirtmek için, gerekli düzeltmeleri de yapmak suretiyle dikkate aldığı istatistiklerin yanlış olduğuna dair dava dosyasında bir kayda rastlanmamıştır.

Yine dava dosyasından, aracı şirkete tanınan Fransa - Cezayir hattı genel trafiğinin % 2 sinden yararlanma hakkının, bu şirketin adı geçen hat üzerindeki faaliyetini önleyecek derecede yetersiz olduğu da anlaşılmamıştır.

Müdahil şirketlerin de, karar tarihinde, Fransa - Cezayir hattındaki bütün faaliyetlerini durdurduklarına dair bir kayıt dosyada yoktur.

28 Şubat 1948 tarihli kanuna göre, trafik anlaşmaları, ticaret filosundan, ülke çapında daha iyi yararlanılması amacını gütmektedir. Komisyon da ülke çapında bir işbirliğinin sağlanması için, Korsika - Ana Vatan arasında faaliyet gösteren bazı şirketlerin, Cezayir - Fransa trafiğinden yararlanma oranını düşürmüştür. Bu yoldaki kararın, ticaret filosunun en iyi şekilde kullanılması amacını gözönünde tutulmaksızın alın-

dığı araştırma sonucu ortaya çıkmış değildir. Şu halde, kararda bir maksat unsuru sakatlığı (yetki saptırması) yoktur.

23 Haziran 1967 tarihli kararnameye göre, daimi komisyon, deniz ticareti yapan şirketlerin oluşturduğu Birliğin, bir karara varamaması halinde Birlik başkanı tarafından kendisine intikal ettirilen konularda karar verebilir. Bu bakımdan, davacı şirketin, bazı ulaşım tiplerini genel deniz trafiğinin dışında bırakmak için Genel Trafik tanımının değiştirilmesini komisyonda istemesi, komisyonun karar vermesi için yeterli değildir. Birlik'te görüşülmeyen böyle bir konu hakkında daimi komisyonun karar vermemiş olması hukuka uygundur. Bu sebeplerle :

- a) Müdahale isteminin kabulüne,
- b) Davanın reddine,

KARAR VERİLMİŞTİR

Kararın İlginç Yönü :

Karar, modern İdare Hukuku alanında halen büyük tartışma konusu olan, idarenin iktisadî nitelikteki kararlarının ve özellikle bu kararların sebeplerinin yargısal denetime tabi tutulması açısından önem taşımaktadır. (Ayrıca bk. Et. et Doc. C.E. 1971 de yayımlanan, konuyla ilgili kollokyum raporları)

Bu kararla, Fransız Devlet Şûrasının, belki küçük fakat önemli bir adım attığı; İdare Hukukunun da Milletlerarası İlişkiler gibi küçük adımlarla geliştiği belirtilmektedir. (A.J.D.A. Mars 1971 sh. 153).